

MESLEK ETİĞİ EĞİTİMİNE POZİTİF BİR YAKLAŞIM: KÜLTÜRLEŞTİRME MODELİ¹

A POSITIVE APPROACH TO ETHICS EDUCATION: AN ACCULTURATION MODEL

Rahşan SİVİŞ ÇETİNKAYA²

Başvuru Tarihi: 20.07.2017 Kabul Edilme Tarihi: 08.01.2018 DOI: 10.21764/maeuefd.329778

Özet: Bu kavramsal çalışmada, ülkemizde Psikolojik Danışma ve Rehberlik meslek etiği eğitiminde görece az bilinen bir yaklaşım olan Pozitif Etik yaklaşımının (diğer adıyla Kültürleştirme Modeli) kuramsal temeli, sınıf içi etkinlikleri ve ülkemizde uygulanabilirliği konuları sunulmaktadır. Bu amaçla, pozitif etik konusundaki uluslararası psikolojik danışma alan yazını taranmıştır. Daha önce ülkemiz alan yazınına kitap çevirisiyle (Knapp & VandeCreek, 2010) katılan pozitif etik yaklaşımı, bu makalede tekrar ele alınarak yaklaşımın ülkemizde etik eğitimi veren psikolojik danışman eğitimcileri arasında yaygınlaşmasına ve bu yaklaşımın önemi konusunda bilinç artışına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda kültürleştirme modeli, pozitif etikte önemli bulunan üç ana tema olan kişisel, mesleki ve küresel farkındalık kavramları ile pozitif yaklaşımlı etik karar alma ve meslek etiği öğretiminde öğretim elemanları tarafından kullanılabilir olacak sınıf içi pozitif etik uygulamaları ayrıntılı biçimde açıklanmaktadır. Tartışma kısmında, pozitif etik yaklaşımının Psikolojik Danışma ve Rehberlik lisans/ lisansüstü programlarında meslek etiği öğretiminde kullanımına ilişkin öneriler verilmektedir. Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetlerinin takım-yönelimli doğasından hareketle, gerek meslek etiği eğitiminin, gerekse pozitif etik yaklaşımının diğer eğitim fakültesi programları ile Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika programlarının müfredatlarına ve hizmet içi eğitim etkinliklerine yaygınlaştırılmasına ilişkin uygulama önerileri de sunulmaktadır. Pozitif etik uygulamalarının etkililiğinin test edilmesi için yapılacak görgül araştırmalara olan ihtiyaca da değinilmektedir.

Anahtar Sözcükler: *pozitif etik, meslek etiği, etik eğitimi, kültürleştirme modeli*

Abstract: This conceptual study presents the theoretical basis, classroom activities and applicability of Positive Ethics (also known as the Acculturation Model) in teaching counseling ethics in Turkey. For this purpose, international positive ethics literature is reviewed. The approach was earlier introduced to the national literature with a book translation (Knapp & VandeCreek, 2010). The present study is expected to increase awareness regarding the approach and contribute to its popularity among counselor educators that teach ethics in Turkey. In this regard, main themes of personal, professional and global awareness, positive ethical decision making and in-class positive ethics practices are described in detail. In the discussion section, recommendations regarding the utilization of positive ethics in undergraduate/graduate Guidance and Counseling programs are provided. Due to the team-oriented nature of Guidance and Counseling services, practical recommendations regarding the infusion of a positive ethics approach to the curricula of other education faculty programs, in-service training and Pedagogical Formation Training Certificate programs are provided. Finally, the need for future research testing the efficacy of positive ethics methods is addressed.

Keywords: *positive ethics, professional ethics, ethics education, acculturation model*

¹ Bu çalışmanın özeti, FEBTS 2017 Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, srahsan@uludag.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4200-3555

Giriş

Herhangi bir uğraş alanının meslek olarak kabul edilmesinde meslek etiği önemli ölçütlerden biri olarak görülmektedir. Ülkemizde Eğitim Fakülteleri'nde meslek etiği ile ilgili bir eğitim oldukça sınırlı biçimde verilmektedir. Bunda, tüm dünyada çeşitli meslek alanlarında etik hareketinin (*ethics boom*) (Glanzer & Ream, 2007) güçlendiği 1970'lerde, eğitim mesleklerinin bu hareketin dışında kalmış olmasının da etkisinin olduğu tahmin edilmektedir. Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından belirlenen Öğretmen Yetiştirme Lisans programlarının müfredatlarına bakıldığında, sadece Psikolojik Danışma ve Rehberlik lisans programlarında zorunlu bir ders olarak Meslek Etiği ve Yasal Konular (MEYK) dersinin verilmekte olduğu görülmektedir (YÖK, 2007). Son dönemde ise Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika programlarının müfredatlarında (YÖK, 2014) seçmeli ders olarak Öğretmenlik Meslek Etiği dersine rastlanmaktadır.

Meslek etiği konusunun meslekleşmede önemli bir kıstas olduğu göz önüne alındığında, yüksek öğretimde mesleki bir formasyon kazanan öğrencilere bu konuda verilecek eğitimin niteliği de ayrı bir önem kazanmaktadır. Eğitim Fakülteleri lisans programları arasında meslek etiği eğitiminin yapıldığı tek program olan Psikolojik Danışma ve Rehberlik lisans programları, haftada iki saat teorik olarak verilen MEYK dersini öğrencilere zorunlu kılmaktadır (YÖK, 2007). Ülkemizde eğitim fakültelerinde verilen tek meslek etiği dersi olması nedeniyle, MEYK dersi giderek artan bir öneme sahip olmaktadır. Yaklaşık 10 yıldır verilmekte olan bu dersin öğretiminin niteliği ise, hemen hiç araştırılmamış bir konudur. Bu konuda yapılmış nadir bir görgül araştırmada (Çetinkaya, 2015), bu derste etik kodların öğretiminin (%76.9) ön planda tutulduğuna dair bulgular elde edilmiştir. Etik kodlar, psikolojik danışmanların mesleklerini uygularken uymaları beklenen ve yazılı hale getirilmiş belirli davranış standartlarına işaret etmektedir (Beauchamp ve Childress, 2001). Etik kodlar, psikolojik danışmanların yapmaları ve yapmamaları gereken davranışlara açıklık getirmektedir. Foster ve Black (2007) gibi bazı yazarlar, meslek etiği eğitiminde etik kodların öğretime odaklanmanın sadece zorunlu etiğin gelişimine katkıda bulunacağını savunmaktadır. Buna göre mesleğin adayları asgari düzeyde kodlara uymayı ve kaçınılması gereken davranışları öğrenmekte, kodların gerekçesini ise içselleştirememektedirler. Zorunlu etik düşük düzeyde ahlaki gelişimle (gelenek öncesi/geleneksel dönem) ilişkilendirilirken, etik kodların ruhunun içselleştirildiği istekli etik, daha yüksek düzeyde bir ahlaki gelişim düzeyine (gelenek sonrası dönem) işaret etmektedir. Aynı yazarlara göre meslek etiği eğitiminde arzu edilen nokta mesleğin adaylarının kodların gerekçelerini anladıkları, etiği içselleştirerek mesleki kimliklerinin bir parçası haline getirdikleri istekli etik olmaktadır. İstekli etiğin oluşumunda kodların yanında gizlilik, çift yönlü ilişkiler, aydınlatılmış onam gibi etikte önemli konuların sınıf içi tartışma, film izleme, rol oynama, olgu inceleme gibi deneyimsel yöntemlerle öğretimi gerekli bulunmaktadır (Abramovitch, 2007; Corey, Schneider Corey & Callanan, 2005; Doğan & Ergüner-Tekinalp, 2002). Pozitif etik yaklaşımı da benzer biçimde bu tür bir içselleştirmeyi gerçekleştirmeyi hedeflemektedir.

Pozitif Etik Yaklaşımı

Pozitif etik kavramı, ilk defa Handelsman, Gottlieb ve Knapp (2005) tarafından ortaya atılmış ve pozitif psikoloji akımından ilham almıştır. Daha önce ülkemiz alan yazınına kitap çevirisi ile katılan (Knapp & VandeCreek, 2010) pozitif etik yaklaşımı, etik eğitiminde salt kodlara odaklanılan sınırlandırıcı, cezalandırıcı ve olumsuz yaklaşımı (Anderson & Handelsman, 2010; Handelsman, Knapp & Gottlieb, 2009) değiştirme misyonuyla ortaya çıkmıştır. Pozitif etik ile öğrencilerin kodları ve yasal düzenlemeleri bilmelerinin yanı sıra, meslek etiğini içselleştirilerek kişisel ve mesleki kimliklerinin bir parçası haline getirmeleri amaçlanmaktadır. Bu olumlu yaklaşıma göre, meslek etiğinin yol açacağı olumlu davranışlara, niteliklere ve mesleki gelişime katkısına odaklanması (Anderson & Handelsman, 2013) daha yararlı görülmektedir. Böylece, öğrencilerin meslek etiğini uyulması gereken bir dizi kodlar şeklinde algılamalarının önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

Pozitif etik yaklaşımı, geleneksel etik öğretimi yaklaşımındaki öğrencilerin etik konusunda boş birer beyaz sayfa olarak algılanmasının da yanlış olduğunu savunmaktadır (Bashe, Anderson, Handelsman & Klevansky, 2007). Buna göre, öğrencilerin etik konusunda bir takım değerleri, deneyimleri, algıları ve duygularından oluşan birikimleri (yani kişisel kültürleri) zaten bulunmaktadır. Pozitif etik yaklaşımı, öğrenciyi edilgen olarak gören geleneksel, kodlara ağırlık veren etik öğretimi yaklaşımının aksine, etik konuların öğrencilerin mevcut kişisel etik kültürleri ile ilişkilendirilmesini gerekli bulmaktadır. Meslek etiği ile kişisel etiğin bütünleştirildiği bu süreç, tıpkı kişinin (örneğin bir göçmenin) yeni bir kültüre alışma sürecine benzetilmektedir. Bu nedenle, pozitif etik yaklaşımı, *Kültürleştirme Modeli* olarak da anılmaktadır.

Etik Kültürleştirme Modeli

Pozitif etiğe göre meslek etiğinin öğrenilmesi, aslında meslek adaylarının ilk başta kendilerine yabancı buldukları, ancak zamanla bütünleşme sağladıkları gelişimsel bir süreç olan *kültürleştirme* (Berry, 1980; Berry & Sam, 1997) sürecine benzer bulunmaktadır (Handelsman vd., 2009). Bu yazarlara göre (Handelsman vd., 2009), meslek etiğini öğrenmekte olan öğrenciler, tıpkı farklı bir kültürün olduğu yeni bir ülkeye göç eden bir göçmen gibi bir kültürleştirme sürecinden geçmektedir. Buna göre (Gottlieb vd., 2008), yeni kültürle karşı karşıya olan birey, uyum sağlamak ya da sağlamamak seçenekleriyle yüz yüze bulunmaktadır. Kişi için sağlıklı olan, hem mevcut kültürü ile bağlarını sürdürmesi, hem de yeni kültüre uyum sağlamasıdır. Benzer biçimde meslek etiği eğitimi alan öğrencilerin de (Handelsman vd., 2009), aslında etikle ilgili mevcut beklentileri, değerleri, deneyimleri bulunmaktadır. Bu birikim, mesleğin etik değerlerinin öğrenilip benimsenmesinde kolaylaştırıcı ya da zorlaştırıcı rol oynayabilmektedir. Önemli olan, kişinin bu sürece ilişkin farkındalığının olması ve olası zorlukları ve kolaylıkları öngörerek uyum sağlamaya çalışmasıdır. Bu yazarlara göre (Gottlieb vd., 2008; Handelsman vd., 2009) kişisel ve mesleki etik değerlerin, güdülerin ve ihtiyaçların kesişme noktası üzerinde derinlemesine düşünerek, birey yeni kültüre uyum sağlama yolunda adım atmaktadır. Kültürleştirme sürecinde birey ilk başlarda mevcut kültürü sürdürmek ya da yeni kültürle bağlantı kurmak ve katılım

sağlamak arasında kalabilmektedir. Örneğin, danışandan hediye kabulü konusunu öğrenirken psikolojik danışman adayının kendi kişisel değerlerine göre her türlü hediye için nezaket kuralları gereği kabul edilmesi gerektiği düşüncesi (mevcut kültürü sürdürmek) ile meslek etiğine göre etik açıdan kabulünde sıkıntı bulunan pahalı ya da uygunsuz hediyelerin kabul edilmemesi gerektiği (yeni kültürle bağlantı kurmak ve katılım sağlamak) arasında kalması bu durumu açıklamaktadır.

Etik kültürleştirme süreci stratejileri, çok-kültürlü psikolojide (Berry, 1980; Berry & Sam, 1997) daha önceden açıklanmış ve meslek etiği konusuna da pozitif etik yaklaşımıyla uyarlanmıştır. Bu uyarlamaya göre (Anderson & Handelsman, 2010), yeni kültüre uyum sürecinde takip edilen iki seçenek (mevcut kültürü sürdürmek, ya da yeni kültürle bağlantı kurup katılım sağlamak), şu dört kültürleştirme stratejisinden biri ile sonuçlanmaktadır: Uzaklaşma (marginalization), ayrılma (separation), özümseme (assimilation) ve bütünleşme (integration). Anderson ve Handelsman'a (2010) göre uzaklaşma stratejisi, meslek adayının gerek kendi kişisel etik değerleri ile, gerekse mesleğin etiği ile bağlantısının zayıf olduğu durumda ortaya çıkan sonuçtur. Bu durumda birey ne kendi etik değerleri ile bağlantı kurmakta, ne de mesleğin etik değerlerini tanımak için çaba göstermektedir. Hem kişisel etiğine, hem de meslek etiğine uzak durmaktadır. Ayrılma, mevcut kültürün yüksek düzeyde sürdürüldüğü, ancak yeni kültürle bağlantı ve katılımın son derece düşük düzeyde olduğu durumdur. Bu durumda öğrenci, meslek etiği ile ilgili kendi kişisel beklenti, değer ve deneyimlerine sıkı sıkıya bağlanmakta, ancak meslek etiği ile ilgili yeni öğrenmelere ve uyum sağlamaya kendini kapatmaktadır. Aynı yazarlara göre (Anderson & Handelsman, 2010) özümseme, yeni kültürle bağlantı ve katılımın son derece yüksek olduğu, buna karşın kişinin kendi kişisel etik değerleri ile bağlantısını kaybettiği durumdur. Buna en iyi örnek de, öğrencinin meslek etiği ile ilgili yeni bilgileri öğrenmeye istekli olması, ancak bunu kendi kişisel etik birikimiyle hiç bağlantı kurmadan yapmasıdır. Bu durumda, meslek etiğine ilişkin gerekli farkındalığa sahip olamadan ve bilgiyi anlamlandıramadan yapılan bir öğrenme söz konusu olacaktır. Kültürleştirme sürecindeki dört stratejiden en arzu edileni olan bütünleşme durumunda ise, kişinin hem yeni kültürle bağlantısı ve katılımı yüksek düzeyde, hem de kişisel etik değerleri ile bağlantısı yüksek düzeyde bulunmaktadır (Handelsman vd., 2005). Bu durumda, öğrencinin mevcut etik birikimi ile mesleğin etiğine ilişkin bilgileri anlamlandırarak bütünleşmesi, farkındalık düzeyinin yüksek olması beklenmektedir. Bu şekilde, meslek etiğinin altında yatan gerekçelerin daha iyi anlaşılması ve istekli etiğin gelişmesi de mümkün olmaktadır.

Pozitif etik yaklaşımında meslek etiğini öğrenme süreci de, aslında öğrenciler için ilk başta kendileri için yabancı olan bir kültürün içine girmeye benzetilmektedir (Handelsman vd., 2005). Bu yaklaşıma göre öğrencilerin öyle ya da böyle, aslında mesleklerinin etik gereklilikleri ile ilgili bir takım bilgi, görüş, deneyim ya da duygulara sahip oldukları düşünülmektedir. Yani, meslek etiği konusunda mesleğin adayları boş birer beyaz sayfa değildirler (Gottlieb vd., 2008). Meslek etiği ile ilgili bu mevcut birikim, dersin öğrenilmesinde bir takım kolaylaştırıcı ya da zorlaştırıcı işlevler görmektedir. Bir başka deyişle, öğrencinin bu yeni kültüre (meslek etiği) uyumunu etkileyen kişisel değişkenlerin göz ardı edilmemesi, hatta içtenlikle ortaya çıkarılması yeni

kültürü öğrenme ve ona uyum sağlama sürecini anlamlı kılmaktadır. Örneğin, kişisel olarak yardımını isteyen herkese yardım etmesi gerektiğini düşünen ve bu yüzden psikolojik danışman olan bir öğrenci, yakınları ondan danışma talep ettiklerinde çift yönlü ilişkilerin etik olmaması nedeniyle bu talepleri karşılayamayacağını öğrendiğinde şaşırılmaktadır. Öğrenciler meslek etiği ile çatışan kişisel öğrenme, deneyim ve değerleri ile yüzleştikten sonra, bunların ne gibi olumsuzluklara neden olacağına ilişkin farkındalık kazandıklarında bütünleşme mümkün olabilmektedir (Bashe vd., 2007; Gottlieb vd., 2008).

Başka bir örnek üzerinden kültürleştirme sürecini daha ayrıntılı biçimde anlamaya çalışmakta yarar bulunmaktadır. Örneğin, danışanın intiharının söz konusu olduğu bir durumda psikolojik danışman adayının, hem kişisel değerleri, hem de meslek etiği doğrultusunda danışanın zarar görmesini engellemek amacıyla gizliliğin dışına çıkılmasını etik bulması, bütünleşmeye örnektir. Kişinin kendi kişisel değerlerine sıkı sıkıya bağlı kalıp, mesleğin etik kültüründen kopması (ayrılma) durumunda psikolojik danışman adayı kişisel değerleri gereği gizliliği sürdürmekten yana karar alabilirdi (Örneğin, yazarın verdiği MEYK dersindeki bir sınıf içi tartışmada varoluşçu felsefeyi benimseyen bir öğrenci, danışanın bu kararına saygı duyabileceğini söylemişti). Uzaklaşma durumundaki bir meslek adayı ise, etik ikilemi çözmede kişisel ya da mesleki etiği ile bağlantı kuramayıp bocalayabilirdi. Özümseme durumundaki meslek adayı ise, kişisel etik değerleri, duyguları, güdüleri ile hiçbir bağlantı kurmayıp salt mesleki etik kodlar doğrultusunda gizliliğin dışına çıkma kararı alabilirdi. Kültürleştirme modeline göre arzu edilen durum olan bütünleşme (Bashe vd., 2007; Gottlieb vd., 2008; Handelsman vd., 2009), kişinin etik konularda hareket ederken kişisel ve mesleki etik birikimi (değerleri, güdüleri, ihtiyaçları, duyguları) ile bağlantı kurarak hareket etmesidir. Bu şekilde daha bilinçli, kişisel ve mesleki değerlerin örtüştüğü etik kararların alınması mümkün görülmektedir. Böylece, mesleğin adaylarında arzu edilen meslek etiğini içselleştirme ve istekli etik gerçekleştirilebilmektedir.

Kişisel, Mesleki ve Küresel Farkındalık

Pozitif etik konusunda farkındalık kavramı, özellikle önemli bulunmaktadır. Bu bağlamda, öncelikle bireysel düzeyde bir farkındalığa işaret eden kişisel farkındalık kavramı incelenmiş, daha sonra da mesleki ve küresel farkındalık temaları bu kapsamda ele alınmıştır (Handelsman vd., 2009). Buna göre, kişisel farkındalık boyutu hem mesleki, hem de etik konularda öncelikle öğrencilerin kendi kişisel değerlerini ve güdülerini fark etmelerini gerekli görmektedir. Kişinin bu süreçte içten biçimde kendi içine bakması ve etik açıdan zorluk/ kolaylık oluşturabilecek kimi kişilik özelliklerini, değerlerini, duygularını gözden geçirmesi gerekmektedir. Bu ilk adımın, aynı zamanda etik duyarlılığı da harekete geçirmesi beklenmektedir. Kişisel farkındalık boyutunda, yardım verenlerin kendi özbakımları konusunda özenli olması da etik bir sorumluluk olarak görülmektedir. Etik açıdan istendik kişilik özellikleri (örneğin tedbirli olma, saygılı olma, dürüstlük gibi) konusu ise, yine kişisel farkındalık boyutunda etik konularda kolaylık sağlayacak erdemler kapsamında ele alınmıştır. Mesleki farkındalık boyutunda ise, yukarıda açıklanmış olan etik kültürleştirme sürecinden (uzaklaşma, ayrılma, özümseme ve bütünleşme stratejileri)

bahsedilmektedir. Aynı yazarlara göre (Handelsman vd., 2009), mesleki farkındalık boyutundaki alt temalardan olan etik karar alma ve ahlaki gelenekler konusunda, etik kararlar almada kişisel etik değerlerin, güdülerin ve deneyimlerin rolüne vurgu yapılmaktadır. Aynı boyutta, meslektaş konsültasyonu ve sürekli eğitim konuları, önleme bağlamında değerli bulunmaktadır. Küresel farkındalık boyutunda da, mesleğin uygulayıcılarının daha geniş anlamda topluma yararlı olacak çalışmalarını içinde yer almalarını (Anderson & Handelsman, 2013) önemli görmektedir.

Pozitif Etik Karar Alma Modeli

Etik konularda doğru davranışın ne olduğuna karar verilemeyen durumlara etik ikilemler adı verilmektedir (Sperry, 2006). Meslek etiği eğitiminin en temel amaçlarından biri, etik ikilemlere düşüldüğünde doğru biçimde hareket edilmesini sağlayabilmektir. Bu amaç doğrultusunda, alan yazınında sistematik bir yaklaşımla, adım adım bu ikilem durumlarına çözümler üretmeye yardımcı olacak çok sayıda etik karar alma modelleri geliştirilmiştir. Bu etik karar alma modellerinin büyük bir kısmı, temelde Dewey'nin (1910) problem çözme basamaklarına benzemektedir. Temel mantık, etik bir ikilemin de özünde bir sorun olmasıdır. Pozitif etik yaklaşımında, Beş Basamaklı Model (Knapp & VandeCreek, 2006) adı verilen bir etik karar alma modeli öngörülmektedir. Buna göre, önce problemi (yani etik ikilemi) tanımlamak gerekmektedir. Daha sonra, ikilemin çözümüne yönelik varsayımlar (seçenekler) üretilerek olası sonuçlar değerlendirilmeli; en uygun seçenek belirlenerek uygulamaya konmalı ve son adımda varılan sonuç değerlendirilmelidir. Seçenek üretme ve seçenekleri değerlendirme adımında etik ilkelerin de bu değerlendirmeye ölçüt olarak dahil edilmesi önerilmektedir. Buna ek olarak, çözüm üretmeyi kolaylaştıran ve zorlaştıran kişisel etkenlerin (örneğin duygu ve düşünceler) belirlenmesi ve gerekli durumlarda meslektaş konsültasyonuna başvurulması da pozitif yaklaşımın bir gereği olarak vurgulanmaktadır. Burada, kişinin karar alma sürecini olumsuz yönde etkileyebilecek, ya da bu karar alma sürecini besleyebilecek kendi duygu ve düşüncelerinin ortaya çıkarılarak dikkate alınması, pozitif etik karar alma sürecinin önemli bir özelliğidir. Pek çok etik karar alma modelinde, kişinin duyguları, düşünceleri yok sayılmaktadır. Kişisel değişkenlerin hesaba katılması, tedbirli davranma konusunda da kişiyi güçlü kılmakta ve alınacak kararda olası riskleri önlemektedir.

Sınıf İçi Pozitif Etik Uygulamaları

Pozitif etik yaklaşımında, öğrencilerin mevcut etik kültürlerinden (geçmişten bugüne getirdikleri öğrenme ve deneyimler, algılar, değerler birikiminden) yararlanılarak mesleğin etik kültürüyle bir bütünleştirme yapması öngörülmektedir (Anderson, 2009). Böylece, meslek etiğinin daha bilinçli ve gerçekçi biçimde içselleştirilerek, kişisel ve mesleki etik kimliğin ya da kültürün bir parçası haline getirilmesi beklenmektedir. Öğrencinin kişisel etik kültürü ile mesleğin etik kültürü arasındaki olası uyumsuzluklarının ortaya çıkarılması, etik karar alma süreçlerini kolaylaştırarak ya da zorlaştırarak etkileyen duygu ve düşüncelerinin açıkça tartışılması, oldukça içten bir özdeğerlendirme ve yüzleşme gerektirmektedir (Anderson & Handelsman, 2013). Meslek etiğinin (kodlar, ilkeler, değerler) “körü körüne” kabulüne karşılık, kişisel ve mesleki etiğin böylesi bir

yüzleşme ve sorgulama ile bütünleştirilmesinde önemli bir farkındalık artışı ve bilinçli bir benimseme hedeflenmektedir.

Bu bağlamda pozitif meslek etiği eğitimi, öğrenci-merkezli, etkileşimsel ve deneyimsel sınıf içi uygulamalara oldukça önem vermektedir. İçebakışlı (introspective), özanlatımsal (self-narrative) ve önetkisel (proactive) uygulamalar (Anderson, 2015) sayesinde öğrencilerin mevcut kişisel etik kültürlerini incelemeleri ve mesleğin etik kültürüyle bağlantı kurmaları hedeflenmektedir. Pozitif etik etkinlikleri öğrencilerin kendi deneyimlerini, değerlerini, güdülerini irdelemeleri ile içebakışlı; paylaşım ve etkileşime önem vermesiyle özanlatımcı, gelecekte etik açıdan zorluklara zemin hazırlayabilecek kişisel yönlerine ilişkin farkındalık kazandırması ile de proaktif (önetkisel/ önleyici) bulunmaktadır. Bu etkinliklerde paylaşımlara ve etkileşime sıkça yer verilmesinin, sınıf içinde sinerjik ve destekleyici bir öğretim ortamı oluşturduğu düşünülmektedir. Pozitif etik öğretiminde aşağıda ayrıntılı biçimde açıklanmakta olan etik otobiyografisi, yansıtma yazıları, güçlü ve zayıf yönler alıştırmaları, tartışma etkinliği, etik grup paylaşımları (Bashe vd., 2007) ve meslektaş görüşmesi (Anderson, 2009) gibi etkinlikler ön plana çıkmaktadır. Genelde kişisel anlatıma ve paylaşımına önem veren, açık uçlu sorulardan oluşan bu sınıf içi etkinlikler sayesinde, meslek etiği ve kişisel etiğin bütünleştirilmesine yardımcı olunması amaçlanmaktadır. MEYK dersini vermekte olan psikolojik danışman eğitimcilerinin aşağıda açıklanmakta olan bu etkinlikleri kolaylıkla derslerine katmaları olası gözükmektedir.

Etik otobiyografisi. Bu etkinliklerden özellikle etik otobiyografisi, pozitif etik öğretiminde başvurulan etkili ve özgün bir sınıf içi uygulama olarak görülmektedir. Açık uçlu sorularla öğrencilerin kişisel değerleri, ihtiyaçları ve beklentileri ile meslek etiğinin gereklilikleri arasında bağlantı ve paralellik kurulması amaçlanmaktadır. Ayrıca, öğrencilerin meslek etiğine yaklaşımlarını belirleyen geçmiş kişisel deneyimlerine yönelik öz farkındalık kazanmaları da hedeflenmektedir. Etik otobiyografisi yazımında yönergede verilmesi önerilen (Bashe vd., 2007) bazı açık uçlu yapılandırma soruları şu şekildedir: “Sizce etik olan ve olmayan mesleki davranışlar nelerdir? Bu kanıya nasıl vardınız?”, “En önemli üç değeriniz nedir ve bunları nasıl edindiniz?”, “Meslek etiğiyle de örtüşen üç kişisel ihtiyacınız nedir?”, “Meslek etiğiyle çatışabilecek üç kişisel ihtiyacınız nedir?”, “Mesleğin hangi etik gereklilikleri kişisel değerlerinizle uyumlu, hangileri uyumsuzdur?” Etik otobiyografiler, dönemin ilk dersinde henüz konular işlenmeye başlanmadan yazdırılıp, dönem ortasında ve sonunda öğrencilerin kuramsal bilgileri arttıka yeniden gözden geçirilip düzenlenebilmektedir.

Yansıtma yazıları. Dönem boyunca ve dönem sonunda öğrencilerin derste işlenen konulara ya da yapılan sınıf içi tartışmalara ilişkin düşüncelerini paylaştıkları yazılar yazmaları istenebilmektedir. Bu etkinlikte öğrencilerin kendi gelişimlerine ilişkin farkındalık kazanmalarının yanında, hangi konularda halen gelişime ihtiyaç duyduklarını anlamaları da hedeflenmektedir. Bu ve diğer etkinliklerde meslek etiği kültürünü edinme bir süreç olarak görülmektedir. Bu süreçte yaşanan kişisel etik ile mesleki etik arasındaki çatışmalara ve uyumsuzluklarla, bütünleştirme ile ilgili zorluklara ilişkin içten bir yüzleşme öngörülmektedir.

Etik otobiyografisinin dönem sonunda yeniden düzenlenmesi, bu etkinlik kapsamında yapılabilmektedir. Öğrencilerden, bu yeniden düzenlemeyi yaparken şu sorulara da yanıt aramaları istenmektedir: “Hangi etik konulara ilişkin daha fazla farkındalık kazandınız?, Bu farkındalığa neden olabilecek neler değişti?”, “Sizin için hala çok anlaşılmayan hangi konular var ve bu konularda ne yapmayı düşünüyorsunuz?”, “Yapılan görüşmelerden ya da sınıf içi tartışmalardan en çok aklınızda kalan yorum ne? Özellikle bu yorumun aklınızda kalmış olma sebebi ne olabilir?”

Güçlü ve zayıf yönler alıştırmaları. Bu etkinlik öğrencilerin hem en güçlü, aynı zamanda da etik açıdan en zayıf yönlerini (kişilik özelliği, kişisel değer, davranış, beceri, ya da güdü) ortaya çıkarmayı hedeflemektedir. Böylece, meslek hayatında etik konularda yaşayabilecekleri olası zorlukları fark etmeleri amaçlanmaktadır. Örneğin, en güçlü yönünü etrafında yardım isteyen herkese yardım etmek olarak gören bir öğrenci, bu yönünün etik açısından (çift yönlü ilişkiler ve sınırlar) doğurabileceği güçlükleri fark edebilmektedir.

Tartışma etkinliği. Bu etkinlik dönem boyu başvurulabilecek nitelikte görülmektedir. Amaç, öğrencilerin belli konularda ne düşündüklerinin aslında nasıl kişisel etik anlayışlarından, deneyimlerinden, güdülerinden kaynaklanmakta olduğunu, ya da kişisel ve mesleki etiğin nasıl çatışabildiğini göstermektir. Tartışmayı yapılandıracak bazı açık uçlu sorular şunlardır: “Dersin konusu ile ilgili yaşayacağınız bir etik ikileme (örn. gizlilik, ya da çift yönlü ilişkiler konusunda) seçeceğiniz davranışın doğru davranış olduğunu nereden biliyorsunuz?”, “Bu etik ikileme yaklaşımınızda meslek etiği ve kişisel etiğiniz arasında hangisi daha ağır basıyor olabilir?”, ve daha deneyimli meslek uygulayıcılarına (örneğin lisansüstü öğrencilere ya da hizmetiçi eğitim alan uzmanlara) “Mesleğin başındayken ve bugün bu ikilemleri ele alışınızda neler değişti?” gibi sorular sorularak tartışma olanağı verilmektedir.

Etik grup paylaşımları. Bu etkinlikte de etik kültürleştirme sürecine ilişkin içebakış ve etkileşim amaçlanmaktadır. Tartışmadan farkı, tek tek her öğrencinin yönerge doğrultusunda paylaşım yapmasıdır. Örneğin, öğrencilerden dönem başında ve dönem sonunda bir etik yargılar ölçeğini doldurmaları istenmektedir. Etik yargılarının ne şekilde değiştiği sorulmaktadır. Daha deneyimli olan alan uzmanlarına ise, bir etik ikilem verilerek mesleğin başındayken ve bugün ikilemi nasıl çözdükleri sorulmaktadır. Böylece, öğrencilerin etik eğitimi sürecinde yaklaşımlarının nasıl değiştiğini görmeleri sağlanmaktadır.

Meslektaş görüşmesi. Bu etkinlikte öğrencilerden, mesleğin etik kültürünü anlamaları için alandan bir meslektaşla görüşmeleri istenmektedir. Mesleki gelişimin bir süreç işi olduğunun anlaşılması amacıyla çeşitli deneyim düzeylerinden (bir yıl, beş yıl, on yıl gibi) uzmanlarla görüşülmesi önerilmektedir. Sorulabilecek bazı sorular şunlardır: “Bu mesleği ne kadar zamandır yapıyorsunuz?” “Mesleğin en tatmin edici yönü nedir? Mesleğin pek de tatmin edici olmayan yönü nedir?”; “Bugüne dek ne tür etik ikilemlerle karşılaştınız?” “Bu ikilemleri ne şekilde çözdünüz?”

Pozitif etik yaklaşımında önerilen bu etkinliklerin bir takım ortak yönleri de bulunmaktadır (Gottlieb vd., 2008). Buna göre, hepsinin içebakış içermesi, önetkisel ya da önleyici olmaları, öğrencileri etkileşime ve birbirini desteklemeye davet etmeleri, deneyimsel yönleriyle öğrencilere etik konuları yaşatarak öğretmeyi hedeflemeleri, geniş bir bakış açısı sunmaları (hem kişisel, hem mesleki değerlerin dikkate alınması gibi) ve mesleki etik gelişimini yaşam boyu devam eden bir süreç olarak görmeleri bu ortak yönler arasında sayılmaktadır. Etkinliklerin hem lisans, hem de lisansüstü ve hizmetiçi eğitim formatlarında kullanıma uygunlukları güçlü yönleri olarak gözükmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Ülkemizde Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında meslek etiği konusu, gün geçtikçe artan bir öneme sahip olmaktadır. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği (2006) bu yönde girişimde bulunmuş ve bir etik kodlar kitapçığı yayınlamıştır. Ancak, ülkemizde Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanındaki genel izlenimlere ve yapılan nadir bir görgül araştırmannın (Çetinkaya, 2015) bulgularına göre, etik eğitiminde öğretim elemanlarınca salt etik kodlara bağlılığın vurgulandığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, Psikolojik Danışma ve Rehberlik lisans programlarında meslek etiği eğitiminin etkin öğretimi önem kazanmaktadır. Meslek etiği eğitiminin, mesleğin adaylarında sadece kodlara bağlılığı öngören zorunlu etikten çok, kodların ruhunun içselleştirilmesini öngören istekli etiği geliştirmesinin gerekli bulunduğu önemle vurgulanmaktadır (Foster & Black, 2007). Pozitif etik eğitiminde öngörülen, mesleğin adaylarının kişisel ve mesleki etik değerlerini bütünleştirmeleri vurgusu, böyle bir içselleştirmeye olanak sağlayacak bir yaklaşım olarak önerilmektedir. Deneyimsel, içebakışlı, özanlatımlı, önetkisel, etkileşimli ve öğrenci-merkezli sınıf içi pozitif etik etkinliklerinin (Anderson, 2009; Bashe vd., 2007) lisans ve lisansüstü düzeydeki Psikolojik Danışma ve Rehberlik meslek etiği derslerini zenginleştireceği ve daha etkin kılacağı düşünülmektedir. Kimi zaman, MEYK derslerinde bazı Türk kültürüne özgü değerlerin (örneğin, danışanlarla hediye kabulü ve sosyalleşme gibi sınırlar ve çift yönlü ilişkilerle ilgili konularda), mesleğin etik değerleriyle örtüşmeyebildiği ve öğrencilerin bu yeni durumu kabulünde sıkıntı gözlendiği görülmektedir. Öğrencilerin bu tür uyuşmazlıkları açık yüreklilikle derslerde paylaşıp tartışmasının, kişisel/kültürel etik değerlerle mesleğin etik değerlerini bütünleştirmelerine katkıda bulunacağı düşünülmektedir. İlgili sınıf içi pozitif etik etkinlikleri açık uçlu sorularla beyin fırtınası yapma, günce yazma, ufak grup tartışmaları, ödev ve sunum yapma gibi yöntemlerle de desteklenebilir.

Etkinlikler gerek lisans, gerek lisansüstü, gerekse hizmet içi eğitimlerin verilmesinde pedagojik bir yöntem olarak kolayca uygulanabilir gözükmektedir.

Genel olarak meslek etiği eğitiminin, özel olarak da pozitif etik yaklaşımını benimseyen meslek etiği eğitiminin diğer eğitim fakültesi programları ile Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika programlarının müfredatlarına ve hizmet içi eğitim etkinliklerine yaygınlaştırılmasına da oldukça ihtiyaç duyulmaktadır. Tarihsel süreçte, 1970’lerde tüm dünyada farklı meslek alanlarını etkisi altına alan etik hareketinden (Glanzer & Ream, 2007) payını alamamış olan eğitim sektörü mesleklerinin, günümüzde bu eksikliği giderme yolunda olduğu gözlenmektedir. Ülkemizde, medyada sıkça yer alan çocuk cinsel istismarı, şiddet, yolsuzluk gibi etik ihlallerin okul psikolojik danışmanlarıyla birlikte diğer eğitimcileri yakından ilgilendiren konular olması da bu konuya verilen önemin artışında etkili olmuştur. Bu doğrultuda, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), eğitimciler için bir etik ilkeler genelgesi (MEB, 2015) yayınlamıştır. Ancak, Öğretmen Yetiştirme programları müfredatlarında (YÖK, 2007) halen zorunlu bir öğretmenlik meslek etiği dersine rastlanmamaktadır. Son yıllarda, çeşitli üniversitelerde verilen Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika programlarında seçmeli ders olarak Öğretmenlik Meslek Etiği (YÖK, 2014) dersine rastlanmaktadır. Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetlerinin takım-çalışması yönelimli olması, sistemde görev alan bütün paydaşların (öğretmen, idareci) etik konusunda donanımlı olmalarını gerektirmektedir. Meslek etiğinin diğer alanlardaki öğretiminde de, sınıf içi pozitif etik uygulamalarının sadece kodlara bağlılığın ötesinde bir etik farkındalık oluşturmada kullanışlı olacağı düşünülmektedir. Pozitif etik yaklaşımı meslek etiği eğitimini yaşam boyu devam eden dinamik bir süreç olarak gördüğünden, MEB’e bağlı meslek uzmanlarının (okul psikolojik danışmanı, öğretmen, idareci gibi) etik yeterliklerinin pozitif etik uygulamalarını benimseyen hizmetiçi eğitimlerle sürdürülmesi de önerilmektedir. Son olarak, sınıf içi pozitif etik etkinliklerinin (örn., etik otobiyografiler) etkililiğinin deneysel araştırmalarla araştırılması, pozitif etik yaklaşımının pedagojik uygulamalarına ışık tutacaktır.

Kaynakça

- Abramovitch, H. (2007). Stimulating ethical awareness during training. *Journal of Analytical Psychology*, 52, 449-461.
- Anderson, S. K. (2009). A proactive approach to teaching ethics from the inside out. *Career Planning and Adult Development Journal*, 25, 1, 134-146.
- Anderson, S. K. (2015). Morally sensitive professionals. Mover, D., Vandenberg, P., & Robison, W. (Ed.). *Developing moral sensitivity*. (s. 188-204) içinde. Londra: Routledge.
- Anderson, S. K. & Handelsman, M. M. (2010). *Ethics for psychotherapists and counselors: A proactive approach*. Elektronik Baskı . doi: 10.1002/9781444324303
- Anderson, S. K. & Handelsman, M. M. (2013). A positive and proactive approach to the ethics of the first interview. *Journal of Contemporary Psychotherapy*, 43, 3-11. doi: 0.1007/s10879-012-9219-3

- Bashe, A., Anderson, S. K., Handelsman, M. M., & Klevansky, R. (2007). An acculturation model for ethics training: The ethics autobiography and beyond. *Professional Psychology: Research and Practice*, 38, 60-67. doi: [10.1037/0735-7028.38.1.60](https://doi.org/10.1037/0735-7028.38.1.60)
- Beauchamp, T. L. & Childress, J. F. (2001). *Principles of biomedical ethics*. 5. Baskı. Oxford: Oxford University Press.
- Berry, J. W. (1980). Acculturation as varieties of adaptation. Padilla, A. (Ed.), *Acculturation: Theory, models and findings*. (ss. 9-25) içinde. Boulder: Westview.
- Berry, J. W., & Sam, D. (1997). Acculturation and adaptation. Berry, J. W., Segall, M. H., ve Kagıtcıbası, C. (Ed.), *Handbook of cross-cultural psychology* (s. 291-326) içinde. Boston: Allyn & Bacon.
- Corey, G., Schneider Corey, M. & Callanan, P. (2005). An approach to teaching ethics courses in human services and counseling. *Counseling & Values*, 49, 3, 193-207.
- Çetinkaya, R. S. (2015). Counseling ethics education at Turkish universities in a European context: A content analysis of Bologna process Ethical and Legal Issues in Counseling course syllabi. 7. *Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi*, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla, Türkiye.
- Dewey, J. (1910). *How we think*. Boston: Heath & Co. 4 Şubat, 2017 tarihinde indirildi. <https://archive.org/details/howwethink000838mbp>
- Foster, D. & Black, T. G. (2007). An integral approach to counseling ethics. *Counseling & Values*, 51, 221-234.
- Glanzer, P. L. & Ream, T. C. (2007). Has teacher education missed out on the “Ethics Boom”? A comparative study of ethics requirements and courses in professional majors of Christian colleges and universities. *Christian Higher Education*, 6, 4, 271-288. doi: [/10.1080/15363750701268277](https://doi.org/10.1080/15363750701268277)
- Gottlieb, M. C., Handelsman, M. M., & Knapp, S. (2008). Some principles for ethics education: Implementing the acculturation model. *Training and Education in Professional Psychology*, 2, 123-128. doi: [10.1037/1931-3918.2.3.123](https://doi.org/10.1037/1931-3918.2.3.123)
- Handelsman, M. M., Gottlieb, M. C., & Knapp, S. (2005). Training ethical psychologists: An acculturation model. *Professional Psychology: Research and Practice*, 36, 59-65. doi: [10.1037/0735-7028.36.1.59](https://doi.org/10.1037/0735-7028.36.1.59)
- Handelsman, M. M., Knapp, S., & Gottlieb, M. C. (2009). Positive ethics: Themes and variations. In Lopez, S. J. ve Snyder, C. R. (Ed). *Oxford Handbook of Positive Psychology*. İkinci Baskı. New York, NY: Oxford University Press.
- Knapp, S. J., & VandeCreek, L. (2006). *Practical ethics for psychologists: A positive approach*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Knapp, S. J., & VandeCreek, L. (2010). *Psikologlar için pratik etik: Pozitif yaklaşım (M. Yılmaz, M. E. Sardoğan, T. F. Karahan, S. B. Çelik, Çevirmenler)*. Ankara: Mentis (Orijinal Baskı 2006).

- Milli Eğitim Bakanlığı. (2015). *Eğitim-öğretim hizmeti verenler için mesleki etik ilkeler genelgesi*. 4 Şubat, 2017 tarihinde indirildi. https://ikgm.meb.gov.tr/genelge_gorus_yonerge/ET%C4%B0K%20GENELGE.pdf
- Sperry, L. (2006). *The ethical and professional practice of counseling and psychotherapy*. MA: Pearson Education Inc.
- Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği (2006). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında çalışanlar için etik kurallar*. Ankara: Türk PDR-Der.
- Yüksek Öğretim Kurulu. (2007). *Eğitim Fakültelerinde uygulanacak programlar*. 4 Şubat, 2017 tarihinde indirildi. http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/yeni_programlar_ve_icerik.htm
- Yüksek Öğretim Kurulu. (2014). Pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına ilişkin usul ve esaslar. 4 Şubat, 2017 tarihinde indirildi. http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik/-/journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRx/10279/7052802

Extended Abstract

Professional ethics is a crucial criterion of professionalization worldwide. In Turkey, professional ethics training has a limited existence in education faculties. This might be attributed to the fact that educational professions missed out the popular ethics boom in the 1970s. In Turkey, only undergraduate guidance and counseling programs (GCPs) in education faculties offer a professional ethics course as required by the Council of Higher Education. Only recently, some teacher training certificate programs have started to offer an elective professional ethics course. This puts special emphasis on the pedagogy of counseling ethics teaching, as it is the sole ethics training provided by any undergraduate program in Turkish education faculties.

For the last decade, a two-credit must course entitled Ethical and Legal Issues in Counseling (ELIC) is offered at all undergraduate GCPs. The quality of ethics education in the preparation of professionals becomes paramount as it is an essential criterion of professionalization. Despite a decade-long history, the quality of ELIC course remains a less researched area in Turkey. A rare empirical national study showed that teaching code of ethics (76.9%) is prioritized in this course. Teaching the codes seems of less importance according to some scholars, as they defend that a code-based approach is only related to a lower level of moral development, students will lack internalization of the spirit behind the codes and will be inclined to just follow the codes.

Positive Ethics Approach

The term positive ethics is inspired by the positive ethics movement. Positive ethics started out with a mission to change a rather negative, code-based, restrictive and punishing traditional approach to teaching counseling ethics. According to the positive approach, ethics education should rather emphasize how ethics can contribute to one's professional qualities, facilitate development and improve ethical behavior. Positive ethics argues that ethics educators should help students address their personal ethical values, experiences, values and cultural backgrounds

regarding ethics, so that they can integrate personal and professional ethics realistically. Integration of personal and professional ethics in this approach is likened to the process present in an immigrant's adaptation to a host culture. Thus, positive ethics is also known as an acculturation model.

Ethical acculturation model. According to positive ethics, learning ethics of a profession is quite similar to an immigrant's gradual, developmental integration process to a host culture, known as acculturation. As the individual (e.g. an immigrant) encounters the new culture, there are two options as to adapt to it or not. A healthy adaptation process involves both accepting the new culture and acknowledging one's own culture. Likewise, ethics education should help students acknowledge their original cultural background (values, experiences, personality traits, beliefs) in relation to professional ethics they are expected to learn and accept. As one's original cultural background might both facilitate or hinder accepting the values of the new culture, it's important to acknowledge these facts in order for a healthy integration.

Ethical acculturation process involves four strategies, which are adapted to counseling ethics: Marginalization, separation, assimilation and integration. Marginalization occurs when the individual disconnects from both original and host culture. Separation happens when the individual sticks to the original culture and rejects the host culture. Assimilation is when the individual accepts the host culture without acknowledging the original culture. The most desired of these acculturation strategies is integration, where the individual is connected to both original and host culture. This way, a more realistic and meaningful learning seems possible, leading the way to an increased awareness regarding professional ethics.

Positive ethics also emphasizes awareness on personal, professional and global levels. Personal awareness requires one to introspect personal values, experiences, motives, beliefs, traits, and emotions genuinely. Professional awareness requires consideration of the aforementioned acculturation strategies, while global awareness requires a social responsibility for ethical professionals. A five-step positive ethical decision-making model is also offered as part of the approach. One is faced with an ethical dilemma when it is difficult to choose the right course of action, and a fundamental purpose of ethics training is helping professionals resolve ethical dilemmas.

Positive ethics classroom practices. Positive ethics approach deems identifying students' values, experiences and past learning worthwhile for a healthy integration of personal values and the values of the profession. Acknowledging possible clash of values, honest discussions and sharing increase awareness and facilitate a successful integration process. In-class positive ethics activities which are introspective, self-narrative and proactive can help ethics educators create a facilitative learning environment. Activities such as ethics autobiographies, reflection papers, strengths and weaknesses exercises, discussion activity, ethics groups sharing and colleague

interviews are to name a few. These are all student-centered, interactive, and experiential learning activities.

Conclusions

Counseling ethics is becoming increasingly popular in Turkey. Ethics education in counselor preparation has also become critical to quality professionals in the field. Research regarding the pedagogy of ELIC is scarce, and limited research conducted so far documented a popular code-based approach to teaching ELIC in Turkey. Instead of this traditional approach, positive ethics proposes a more experiential, introspective, self-narrative, interactive, student-centered and proactive approach to teaching counseling ethics. It also seems noteworthy to recommend that other undergraduate programs in education faculties offer a required professional ethics course, as ethical transgressions are becoming more prevalent in schools (such as child sexual abuse, violence, and corruption). Although Ministry of National Education issued a code of ethics for all professionals in its institutions, no undergraduate programs so far have offered an ethics course. As guidance and counseling is a team-oriented service, it's important that teachers and administrators besides counselors have professional ethics education in order to offer ethical services. Only some teaching certificate programs offer an elective ethics course geared towards prospective teachers. Positive ethics activities might be extended to teaching such courses in undergraduate and graduate levels, as well as in-service training targeting both counselors specifically or professionals employed in educational institutions, such as teachers and administrator. Research-wise, it could be beneficial to test the efficacy of positive ethics approach (e.g. in-class methods such as ethics autobiographies) in teaching ELIC specifically and other ethics courses in general.